

Taiteen edistämiskeskus

KANNANOTTO

Aihe: Taiken visiokysely taidekentälle ja sidosryhmille

Kiitämme Taiteen edistämiskeskusta visiokyselyn toteuttamisesta sekä taide- ja kulttuurikentän kuulemisesta asiassa. Nostamme seuraavassa esiin kuvataiteen kannalta keskeisiä näkökohtia Taiken visiotyön tueksi.

Apurahojen jako ja arviointi

Kannatamme mallia, jossa apurahat ja avustukset jaetaan hakemusmäärien suuntaisesti. Visuaalisten alojen julkinen rahoitus on epätasa-arvoisessa suhteessa muihin taidelajeihin nähden, ja tämä ilmenee esimerkiksi taiteilija-apurahojen myöntöprosentteissa. Valtion taiteilija-apurahan saa nykyisellään keskimäärin joka yhdeksäs hakija, mutta kuvataiteen hakijoista vain joka yhdestoista. Samanaikaisesti kuvataide on erityisen riippuvainen suorasta taiteilijatuesta, koska alalla ei ole juurikaan taiteilijoita työllistäviä rakenteita tai organisaatioita. Olisi perusteltua, että visuaalisten taiteiden apurahavuosi kiintiö olisi kokoonsa nähden jopa suhteellisesti suurempi.

Pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että hakemusten käsittelyssä nojataan vertaisarviointiin. Taiteenalakohtainen asiantuntemus sekä asiantuntijoiden riittävä vaihtuvuus turvaavat päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja tasapuolisuutta.

Esitämme, että vertaisarviointia tekevien toimikuntien jäsenistä vähintään puolet nimitettäisiin keskeisten taiteilijajärjestöjen ehdotusten perusteella. Tämä takaisi sen,

että vertaisarviointi olisi tulevaisuudessakin luotettavaa ja perustuisi laajan ammattilaisjoukon ehdottamien henkilöiden erityisasiantuntemukseen.

Nykyisen toimikuntarakenteen puitteissa hakemusten arviointiin käytettävä työmäärä on suuri. Esitämme, että toimikuntien työ ja vertaisarvioitsijoiden asiantuntijuus huomioidaan kohtuullisella korvauksella, joka perustuu hakemuskohtaiseen lukupalkkioon. Kokouspalkkio ei ole riittävä korvaus vaativasta asiantuntijatyöstä.

Taiken palvelut

Nähdäksemme Taiken ensisijainen tehtävä on rahoittaa taiteen kentän toimijoita. Välitys-, kansainvälistymis- ja lakipalveluiden kaltaisille toiminnoille on jo olemassa toimivia rakenteita, ja näiden kehittämisessä yhteisöjen vahvempi resursointi on avainasemassa.

Nykyisellään visuaalisten taiteiden rakenteisiin ohjautuva tuki on liian vaatimatonta, jotta ammattimaisia tuotantorakenteita pääsisi syntyään. Välittömänä ratkaisuna alan kasvun ja kehityksen turvaamiseksi kannatamme visiokyselyssä esitettyjä monivuotisia yhteisöavustuksia sekä taideyhteisöjen tuen kasvattamista siten, että taideyhteisöt voivat palkata sekä taiteellista että tuotannollista henkilöstöä.

Kannatamme, että Taike palkkaa taiteen ja kulttuurin asiantuntijoita, kuten taiteilijoita, tuottajia ja kuraattoreita, määräaikaisiin tehtäviin. Esitämme kuitenkin, että nimensä mukaisesti läänintaiteilijan työtehtävä mahdollistaisi oman taiteellisen työn tekemisen työsuhteen puitteissa 50 % työajasta. Tämän voi nähdä taiteilijapalkkaa muistuttavana työllistämismallina, eräänlaisena 50-prosenttisena taiteilijapalkkana.

Pidämme tärkeänä, että Taiken toiminta ja verkostot kattavat koko Suomen ja toimipisterakenne säilytetään, vaikkakin mahdollisin muutoksin. Alueellinen yhdenvertaisuus on keskeistä myös rahoituspäätöksissä. Pienet ja alueelliset yhteisötuet puolustavat paikkaansa kasvavien yhteisöavustusten rinnalla, sillä ne mahdollistavat projektiluonteisia kokeilu- ja kehittämisavauksia myös uusille tiloille ja toimijoille.

Taiteilijapalkkakokeilu

Kannatamme taiteilijapalkkakokeilua seuraavilla reunaehdoilla:

1. Taiteilijapalkkakokeilu ei saa vähentää taiteilijoille vuosittain myönnettävien työskentelyapurahojen määrää.
2. Palkkatason tulee vastata vähintään läänintaiteilijoiden palkkatasoa.
3. Palkalla työskentelevällä taiteilijalla on oltava yhtä suuri taiteellinen vapaus kuin apurahalla työskentelevällä.
4. Taiteilijapalkkaa saavat valitaan samalla menettelyllä kuin apurahansaajat, eli vertaisarviointiin perustuen.
5. Taiteilijapalkalla työskentelevällä tulee olla mahdollisuus sopia affilioitumisesta työnantajaan vasta sen jälkeen, kun taiteilijapalkan saajat on hakuprosessin kautta valittu. Ei saa syntyä tilannetta, jossa työnantajat hyödyntävät taiteilijapalkalla työskenteleviä korvaamalla näin omaa perushenkilöstöään.

Jos taiteilijapalkkajärjestelmää kokeillaan, näemme riskinä sen, että etusijalle päätyvät ne hakijat, joilla on jo hakiessaan tiedossa työnantaja, johon affilioitua. Tällöin isot organisaatiot toimisivat tavallaan taiteilijapalkkaa hakevan henkilön suosittelijoina. Tämä olisi koko hankkeen hengen vastaista, sillä näemme, että taiteilijapalkan idea työskentelyapurahojen tavoin on nimenomaan rahoittaa itsenäisten, riippumattomien taiteilijoiden työtä ja taata sen vapaus.

Helsingissä 8.1.2021

Annukka Vähäsöyrinki
toiminnanjohtaja

Teemu Mäki
puheenjohtaja